

УДК 81'373.612.2:82-2

Давиденко Т. А.

МЕТАФОРА ЯК ПРИКМЕТНА ОЗНАКА МОВОТВОРЧОСТІ ПРЕДСТАВНИЦЬ ЖІНОЧОЇ ПРОЗИ

У статті розглянуто особливості використання метафор у прозовій мові М. Матиос, Є. Кононенко, С. Майданської, Т. Зарівної, визначено стилістичні та структурні ознаки метафор.

Ключові слова: жіноча проза, метафора, метафоризація, стилістична функція, стилістична ознака, уподібнення, граматичне вираження.

В статье рассмотрено особенности использования метафор в прозаическом языке М. Матиос, Е. Кононенко, С. Майданской, Т. Заривной, определены стилистические и структурные признаки метафор.

Ключевые слова: женская проза, метафора, метафоризация, стилистическая функция, стилистический признак, уподобление, грамматическое выражение.

In this paper the peculiarities of using metaphors in the prose language of M. Matios, Y. Kononenko, S. Majdanska and T. Zarivna are observed. Stylistic and structural characteristics of metaphors are determined.

Key words: women's prose, metaphor, metaphorization, stylistic function, stylistic characteristic, assimilation, grammatical expression.

Серед оригінальної тропіки, яку використовують у своїх творах представниці жіночої прози к. ХХ – п. ХХІ ст., чільне місце належить метафорі, яка є одним із основних словесних ресурсів їхнього ідіостилу та засобом виразності й посилення образності мовлення.

Новочасні наукові студії репрезентують багатоаспектне дослідження метафори. Це об'єкт вивчення не лише власне поетики, стилістики, риторики, а й лінгвістики, семасіології, психолінгвістики, ономасіології, лінгвокогнітивістики, прагматики, фразеології [2, с. 13]. Сучасні лінгвістичні розвідки представляють відмінне від традиційного бачення метафори, переносячи акценти із суто стилістичної тропіки на вивчення метафори з погляду антропоцентризму [1; 2; 6]. Однак, незважаючи на значні напрацювання, спостерігається відсутність лінгвістичних досліджень, присвячених вивченню метафори у художніх текстах жіночої прози. Тому сьогодні це питання є *актуальним*.

Мета нашого дослідження – охарактеризувати метафори, які представлені у прозовій мові сучасних українських письменниць, визначити структурні особливості та стилістичний потенціал аналізованих метафор.

В українській лінгвістиці послуговуються такими визначеннями метафори: 1) метафора як семантичний процес, “при якому форма мовної одиниці або оформлення мовної категорії переноситься з одного об'єкта позначення на інший на основі певної подібності між цими об'єктами при відображенні в свідомості мовця”; 2) метафора – це похідне значення мовної одиниці, утворене таким чином [3, с. 334].

Л. Андрієнко вказує на тяжіння кожної культурно-історичної епохи, мистецького стилю до викристалізування з уже існуючих мовних засобів власного способу художньо-образного осмислення світу, своєї метафорики, “яка в межах універсальності має свої особливості й неповторні риси” [2, с. 8]. Для мовотворчості представниць жіночої прози к. ХХ – п. ХХІ ст. характерним є створення власних дефініцій із включенням складних асоціативних конструкцій. Метафора при цьому є основою формування оригінального образу, своєрідним естетичним центром. Вона репрезентує художній світ письменника і сприяє потлумаченню ідей, філософських поглядів митця художнього слова [6, с. 13]. Метафора “реалізує найбільшу продуктивність формування вторинних номінацій у процесі моделювання мовної картини світу, яка, в свою чергу, зумовлює специфічний погляд на світ та метафоричне позначення ідіостилістичних особливостей вербалізації світу” [6, с. 13]. Саме тому метафора займає вагомe місце серед тропів, традиційно вважаючись найяскравішим, найвиразнішим.

Прозовий доробок авторок репрезентує численні метафори, які можемо диференціювати за **стилістичними ознаками (ступенем образності й новизни)** на:

а) **стерті**, які закріплені мовною практикою, є “загальновідомими, звичними, вже втратили свою первісну образність та асоціативні зв'язки з тими предметами, ознаками, явищами, з яких перенесено на них назви” [4, с. 212], напр.: *Я відповідала, що його національне коріння, вочевидь, дуже розгалужене, але її, здається, цікавила частка саме тої крові в жилах нашого роботодавця* (Є. Кононенко); *Він трохи пооптирався... і ми пішли до ресторану “Підземне місто”, де мали залишити свої гроші забезпечені іноземці, яких доля закидала на київській “жседе”* (Є. Кононенко);